

Hereters sense fortuna

Ramir Reig

A qui pertany l'herència política del blasquisme?, em preguntaren en un col·loqui, supose que amb malícia. Pense que vaig respondre, solemne i diplomàtic, que l'herència dels grans homes ens pertany a tots, però la veritat és que, si aquesta herència existeix, està molt hipotecada.

El blasquisme va ser un moviment social amb trets originals. Radical en el terreny polític de la defensa de les llibertats, avui se situaria en l'esquerra. La seua identificació apassionada amb els *dreyffusards*, antimilitaristes i anticlericals, la seua insuborable denúncia de les tortures, en són un bon exemple. De centre en el camp social. El seu suport a les societats obres, l'eco que *El Pueblo* prestava a les manifestacions i vagues, i les simpaties que despertava entre els treballadors així ho demostren. Localista i estrictament municipal pel que fa a les aspiracions valencianes, amb una vessant espanyolista per als dies de festa i una altra de folclòrica per als dies feiners. Ací la seua coincidència inicial amb el lerrouxisme va derivar cap a una identificació amb la dreta conservadora. Massa cordes, i molt diferents, per a un sol violí. L'habilitat del blasquisme va consistir a fer-les sonar amb poca afinació però amb estrèpit mitjançant la pràctica d'un populisme casolà en què la càrrega emocional del discurs feia d'aglutinant i l'agitació del carrer de desfogament.

Els seus enemics ridiculitzaren amb furor les incoherències d'una proposta política que pretenia ser-ho tot alhora, i tot en grau superlatiu: revolucionari i reformista, obrerista i patronal, espanyolista i valencianista, partit de govern (municipal) i d'agitació, cosmopolita i populatxer, cada cosa al màxim. "A veure quin sant toca traure hui", comentava amb sorna el periòdic catòlic. Bromes a banda, el cas és que aquest poti-poti va funcionar i va convertir el blasquisme en el partit més votat a València, perquè representava les aspiracions i contradiccions de la ciutat en el moment de ruptura amb el passat. Podríem dir que el blasquisme va ser l'expressió popular del trànsit a la modernitat.

A començament de segle, la ciutat de València va iniciar una de les transformacions urbanístiques més importants de la seua història: la reforma interior, d'Aymamí, i el pla d'eixample, de Mora. La lentitud inacabable del pro-

cés, unida a les característiques agràries del perímetre urbà, van fer que durant molt de temps coexistiren la ciutat moderna i els seus emblemàtics edificis (l'estació, els dos mercats) amb nombrosos nuclis rurals (Patriaix, Campanar, Tendetes, Sagunt, Benimaclet). Encara avui crida l'atenció la quantitat d'eixos viaris que van ser camins d'horta (camí de Montcada, d'Alboraia, d'Algirós). Sobre aquesta base les solidaritats primàries, sobretot de veïnatge, se sobreposaven a les solidaritats electives, de partit o de sindicat. Una cosa pareguda es podria dir de les relacions de producció, basades en infinitat de tallers de caràcter artesanal, on les normes contractuals capitalistes se sobreposaven a sistemes d'organització del treball quasi gremials. Les formes de sociabilitat, el llenguatge, la mentalitat de la gent, tot i tothom participaven en aquesta dualitat.

El blasquisme va protagonitzar aquest moment decisiu en què, com va dir Marx, el nou ja ha nascut i el vell es resisteix a morir. Però aquest procés té una fi. Millor o pitjor perfilada, durant l'època republicana la modernitat és un fet en molts aspectes. Hi ha prou amb visitar l'exposició sobre l'arquitectura racionalista per comprovar que València en els anys trenta era ja una altra ciutat. Al costat de la generació del 27, les obres de Blasco, sempre vigoroses, amb una mescla de romanticisme i naturalisme, pertanyien a una altra època. En el camp polític i social els actors estaven perfectament definits: hi havia un partit reformista i un partit obrer, partits nacionalistes amb projectes autònoms concrets, sindicats forts i autònoms i ja no s'hi valia voler representar-los tots. El blasquisme no tenia raó de ser i en 1936, per primera vegada en la seua llarga història, no va obtenir representació parlamentària per la ciutat dels seus amors i penes.

En 1998 el blasquisme polític resultaria un anacronisme. Els actuals partits *catch-at-all*, o partits omnibús, pretenen ocupar el centre perquè és aquí on s'acumulen els votants, no en els extrems com en temps de Blasco. De l'esgotada herència blasquista perviuen, esqueixades, formes tradicionals de sociabilitat i residus afectius, en els sentit de Pareto (bosses emocionals no racionalitzades). Recompondre un projecte polític amb tan poc material és un engany. Magnificar-ne l'existència residual no és blasquisme, sinó llorentinisme pur i dur.